

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Internetconsultatieversie

Besluit van

houdende algemene bepalingen over videoconferentie in strafzaken (Besluit videoconferentie in strafzaken) [KetenID WGK028967]

Op de voordracht van Onze Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van [datum], nr. ...;

Gelet op artikel 1.11.5, eerste en tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering en artikel 78a, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van [datum], nr. ...);

Gezien het nader rapport van onze Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van [datum], nr. ...;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK 1

Technische eisen aan een directe beeld- en geluidsverbinding

Artikel 1.1.1

1. Het systeem door middel waarvan videoconferentie wordt toegepast, is zodanig ingericht dat:
 - a. de betrokken personen een natuurgetrouwe weergave krijgen van hetgeen zich in de andere ruimte afspeelt;
 - b. in het geval van meerdere te horen, verhoren of te ondervragen personen die zich op verschillende locaties bevinden, zij elkaar kunnen zien en horen;
 - c. het systeem is beveiligd tegen verlies of tegen enige vorm van onrechtmatige verwerking;
 - d. het systeem aan de internationale standaarden voldoet indien de videoconferentie plaatsvindt met een persoon die zich buiten Nederland bevindt.
2. Bij regeling van Onze Minister kunnen nadere eisen worden gesteld aan het systeem, bedoeld in het eerste lid.

HOOFDSTUK 2

Voorschriften voor de toepassing van videoconferentie

Artikel 2.1.1

1. De opsporingsambtenaar die met het horen, verhoren of ondervragen is belast of de rechter die met het horen, verhoren of ondervragen of met het onderzoek op de zitting is belast, controleert bij aanvang van het verhoor of de zitting of het systeem door middel waarvan videoconferentie wordt toegepast goed functioneert en monitort tijdens het verhoor of de zitting continu de kwaliteit van het beeld en geluid van de verbinding.
2. Indien na aanvang van de videoconferentie blijkt dat het systeem door middel waarvan videoconferentie wordt toegepast niet goed functioneert, wordt het verhoor onderbroken of wordt de zitting geschorst totdat het technische probleem is verholpen. Indien het technische probleem niet kan worden verholpen, wordt de videoconferentie beëindigd.
3. Enkel in gevallen van dringende noodzaak kan het verhoor of de zitting na de constatering van een technisch probleem aan het systeem door middel waarvan videoconferentie wordt toegepast worden voortgezet door middel van een ander tweezijdig elektronisch communicatiemiddel dan een directe beeld- en geluidsverbinding, voor zover en zolang de opsporingsambtenaar of de rechter dat noodzakelijk oordeelt.

Artikel 2.1.2

De opsporingsambtenaar die met het horen, verhoren of ondervragen is belast of de rechter die met het horen, verhoren of ondervragen of met het onderzoek op de zitting is belast, stelt bij aanvang van het verhoor of bij aanvang van de zitting de identiteit van de te horen, verhoren of te ondervragen persoon vast of laat die identiteit vaststellen, controleert welke personen zich in de ruimte bij die persoon bevinden en in welke hoedanigheid zij aanwezig zijn.

Artikel 2.1.3

Bij de toepassing van videoconferentie zorgt de opsporingsambtenaar die met het horen, verhoren of ondervragen is belast of de rechter die met het horen, verhoren of ondervragen of met het onderzoek op de zitting is belast, ervoor dat:

- a. desgewenst overleg kan worden gevoerd tussen de verdachte en zijn raadsman zonder dat dit voor derden hoorbaar is;
- b. stukken vertrouwelijk kunnen worden uitgewisseld tussen de verdachte en zijn raadsman.

HOOFDSTUK 3

Inwerkingtreding en citeertitel

Artikel 3.1.1

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 3.1.2

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit videoconferentie in strafzaken.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

NOTA VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

1. Inleiding

Dit besluit geeft nadere regels voor de toepassing van videoconferentie in strafzaken en vindt zijn grondslag in artikel 1.11.5 van het Wetboek van Strafvordering (de wet) en artikel 78a van het Wetboek van Strafrecht. Videoconferentie in dit besluit betekent de totstandbrenging van een directe beeld- en geluidsverbinding. Dat kan bijvoorbeeld door middel van een videocamera, maar door de formulering van een directe beeld- en geluidsverbinding is het besluit techniekonafhankelijk. Dit besluit geeft regels over de eisen waaraan bij de toepassing van videoconferentie moet worden voldaan, zowel ten aanzien van de techniek, als de procedure bij de toepassing van videoconferentie. Een aantal bepalingen is daartoe overgenomen uit het Besluit videoconferentie. Nu dat besluit ook ziet op de toepassing van videoconferentie in het vreemdelingenrecht, is ervoor gekozen onder het nieuwe Wetboek van Strafvordering een zelfstandig besluit te hangen dat alleen geldt voor videoconferentie in strafzaken. Het Besluit van 8 mei 2006, houdende algemene eisen ten aanzien van het horen van personen per videoconferentie (Stb. 2006, 275, laatstelijk gewijzigd in 2022, Stb. 2022, 465) wordt niet ingetrokken, maar zal worden gewijzigd. De artikelen 2 en 3, die op de toepassing van videoconferentie in het strafrecht zien, zullen bij de wijziging van dat besluit komen te vervallen. Artikel 1 (toepassing ingevolge het vreemdelingenrecht) en artikel 4 (eisen aan het systeem) blijven in dat besluit behouden voor het vreemdelingenrecht.

De uitzonderingen op de mogelijke toepassing van videoconferentie die zijn opgenomen in artikel 2 van het huidige Besluit videoconferentie, zoals dat is komen te luiden na diverse wijzigingen (Stb. 2020, 101; Stb. 2022, 465), zijn niet in dit nieuwe besluit overgenomen, nu ervoor is gekozen deze uitzonderingen op te nemen in artikel 1.11.4 van de wet. Het gaat om de gevallen waarin niet zonder instemming van de verdachte van videoconferentie gebruik wordt gemaakt, gevallen waarin een persoon is betrokken met een auditieve of visuele handicap en gevallen waarin videoconferentie noodzakelijk is in het bijzondere belang van de beveiliging van de zitting of het vervoer naar en van de zitting.

Evenmin zijn overgenomen de voorschriften in artikel 3 van het huidige Besluit videoconferentie betreffende de wijze waarop de verschillende betrokken partijen hun mening over toepassing van videoconferentie in het individuele geval kenbaar kunnen maken. In artikel 1.11.3, tweede en derde lid, van de wet is vastgelegd dat alvorens wordt besloten gebruik te maken van videoconferentie, de te horen, verhoren of te ondervragen persoon, en indien toepasselijk de officier van justitie, de verdachte of de veroordeelde en de persoon die op grond van artikel 1.5.8 van de wet het spreekrecht kan uitoefenen, in de gelegenheid wordt gesteld zijn mening over de toepassing van videoconferentie kenbaar te maken.

Bij het vormgeven van dit besluit is naast het huidige Besluit videoconferentie ook acht geslagen op verschillende onderzoeksrapporten die over dit onderwerp zijn geschreven (zie "Ervaringen met elementen uit de tijdelijke COVID-19-wetgeving Justitie en Veiligheid" van 1 september 2022, dat in opdracht van het WODC is opgesteld door het onderzoeksbureau Pro Facto, *Kamerstukken II 2022/23*, 35434, nr. 23, "Gevolgen van COVID-19 voor de rechtspraak en kwetsbare rechtzoekenden: een onderzoek naar maatregelen en de positie van rechtzoekenden binnen het straf-, civiele jeugdbeschermings-, en vreemdelingenrecht", van M.J. ter Voert, E. Bauw, M.M. Boone, M.R. Bruning, M.M. Bruquetas, M.J. Dubelaar en S.G.C. van Wingerden, Nijmegen-Leiden-Utrecht 2022 en "De verdachte in beeld. Eisen en waarborgen voor het gebruik

van videoconferentie ten aanzien van verdachte in het Nederlandse strafproces in rechtsvergelijkend perspectief” van A.M. de Hoon, M.F.H. Hirsch Ballin en S.G.M.J. Bollen, Vrije Universiteit Amsterdam 2020). Dit heeft geleid tot het stellen van aanvullende regels in dit besluit.

2. Gegevensbescherming

Zoals hiervoor is opgemerkt, voorziet dit besluit in het stellen van nadere regels over de toepassing van videoconferentie in strafzaken en is de inhoud grotendeels gebaseerd op het huidige Besluit videoconferentie. Het voorziet niet in nieuwe verwerkingen van persoonsgegevens. De toepassing van videoconferentie vindt plaats binnen de bestaande wettelijke kaders inzake de verwerking van persoonsgegevens.

3. Uitvoeringsconsequenties

In ketenverband is het effect van dit besluit besproken, en er worden geen aanvullende financiële en uitvoeringsconsequenties verwacht. Voor een algemene uiteenzetting over de achtergrond en aanpak van de aanpassingsoperatie wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het Wetboek van Strafvordering. De werkwijze bij de voorbereiding van de nieuwe algemene maatregelen van bestuur is dezelfde geweest als bij de voorbereiding van het Wetboek van Strafvordering (Kamerstukken II 2022/23 36327, nr. 3, p. 61).

4. Ontvangen adviezen

PM

ARTIKELSGEWIJS

HOOFDSTUK 1

Technische eisen aan een directe beeld- en geluidsverbinding

Artikel 1.1.1 [eisen aan het systeem]

Eerste lid

Dit lid stelt vier eisen waaraan het systeem door middel waarvan de videoconferentie wordt toegepast, dient te voldoen. Die eisen zijn deels overgenomen uit artikel 4 van het huidige Besluit videoconferentie.

Onderdeel a

Het eerste onderdeel, dat is overgenomen uit artikel 4, eerste lid, onderdeel a, van het huidige Besluit videoconferentie, ziet op de eis van natuurgetrouwheid. Die brengt mee dat het systeem zodanig dient te zijn ingericht, dat de te horen, verhoren of ondervragen persoon, zijn raadsman, de rechter en andere betrokkenen (zoals het eventueel aanwezige publiek) een onmiddellijke, volledige en ongestoorde weergave krijgen van de gang van zaken aan de andere kant van de verbinding. Deze eis ziet op de kwaliteit van de beeld- en geluidsverbinding. Uitgangspunt daarbij is dat de belangen van de betrokken personen voldoende worden gewaarborgd. Dit brengt met zich, dat de techniek door middel waarvan de videoconferentie plaatsvindt, kwalitatief hoogwaardig moet zijn. De eis brengt ook mee dat beeld en geluid goed op elkaar moeten zijn afgestemd en zonder noemenswaardige vertraging worden weergegeven. Verder moeten het uiterlijk, gelaatsuitdrukkingen, mondbewegingen, kijkrichtingen, maar ook de non-verbale communicatie van de betrokkenen zoveel mogelijk duidelijk waarneembaar zijn. Voorzover overige personen in de andere ruimte aanwezig zijn, moet het mogelijk zijn die personen ook in beeld te brengen. Daarnaast dient er interactie tussen de betrokkenen mogelijk te zijn; merkbaar moet zijn hoe betrokkenen zich opstellen en (op elkaar) reageren, dat betrokkenen naar elkaar kijken en tegen elkaar praten. Ook het geluid moet overeenkomstig de werkelijkheid worden weergegeven. Alleen wanneer aan die voorwaarden is voldaan, kan videoconferentie dienen als geschikt alternatief voor fysieke verhoren of fysieke berechting.

Onderdeel b

Het tweede onderdeel is nieuw ten opzichte van het huidige Besluit videoconferentie. Dit onderdeel ziet op de situatie waarin videoconferentie wordt toegepast bij meerdere personen die zich op verschillende locaties bevinden. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn als verdachten op verschillende locaties zijn gedetineerd. In dat geval wordt de eis gesteld dat zij niet alleen de ruimte dienen te zien waarin de opsporingsambtenaar of rechter aanwezig is, maar de verdachten ook elkaar dienen te kunnen zien en horen.

Onderdeel c

Het derde onderdeel voorziet in de eis dat het systeem beveiligd dient te zijn tegen verlies of tegen onrechtmatige verwerking. Deze eis is overgenomen uit artikel 4, eerste lid, onderdeel d, van het huidige Besluit videoconferentie.

Onderdeel d

Het vierde onderdeel is overgenomen uit artikel 4, eerste lid, onderdeel e, van het huidige Besluit videoconferentie. In het strafrecht wordt videoconferentie vaak toegepast in het kader van internationale rechtshulp. Vandaar dat de eis wordt gesteld dat het systeem moet voldoen aan de internationaal standaarden die gelden voor videoconferentie, indien de persoon zich buiten Nederland bevindt. Deze standaarden zijn door de International Telecommunication Union (ITU), die onderdeel is van de Verenigde Naties, ontwikkeld.

Tweede lid

Dit lid bevat een grondslag voor een ministeriële regeling, waarbij nadere eisen aan het systeem kunnen worden gesteld. In een dergelijke regeling is vooralsnog niet voorzien.

HOOFDSTUK 2

Voorschriften voor de toepassing van videoconferentie

Artikel 2.1.1 [controle op de werking van het systeem]

Dit artikel ziet op de controle van de werking van het systeem door middel waarvan videoconferentie wordt toegepast. Deze bepaling is nieuw ten opzichte van het huidige Besluit videoconferentie.

Eerste lid

Voordat het verhoor of de zitting aanvangt, dient te worden gecontroleerd of het systeem door middel waarvan videoconferentie wordt toegepast goed functioneert. Tijdens het verhoor of de zitting wordt vervolgens continu in de gaten gehouden of er zich geen technische problemen voordoen en de betrokken procesdeelnemers elkaar goed kunnen zien en verstaan.

Tweede lid

Indien blijkt dat de betrokken procesdeelnemers elkaar niet goed kunnen zien of verstaan, wordt het verhoor onderbroken of de zitting geschorst zodat de technische storing kan worden verholpen. Als het probleem niet (direct) kan worden verholpen, wordt de videoconferentie beëindigd.

Derde lid

Dit lid bevat een terugvaloptie, indien het technische probleem niet kan worden verholpen en er een dringende noodzaak bestaat om het verhoor of de zitting toch voort te zetten. In dat geval kan gebruik worden gemaakt van een ander tweezijdig elektronisch communicatiemiddel dan een directe beeld- en geluidsverbinding. De term "tweezijdig elektronisch communicatiemiddel" is ontleend aan de terminologie die is gebruikt in de artikelen 27 en 28 van de Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid, die inmiddels is vervallen. De memorie van toelichting bij deze wet (zie Kamerstukken II 2019/20, 35434, nr. 3, p. 3) zet uiteen dat daaronder wordt verstaan; een telefonisch groepsgebesprek (al dan niet met beeldbellen) of gebruik van een audiovisuele vergaderapplicatie. Daarop dient echter alleen te worden teruggevallen nadat een technisch onoverkomelijk probleem aan het systeem is geconstateerd en voor zover en zolang het voortzetten van het verhoor of de zitting noodzakelijk wordt geacht. Daarbij moet gedacht worden aan het voortzetten van een verhoor voor het kunnen nemen van beslissingen die geen uitstel dulden.

Artikel 2.1.2 [vaststelling van identiteit en aanwezigheid]

Deze bepaling is nieuw ten opzichte van het huidige Besluit videoconferentie en ziet allereerst op de identiteitsvaststelling van de te horen, verhoren of te ondervragen persoon. Voorafgaand aan het verhoor of de zitting dient de opsporingsambtenaar of de rechter de identiteit van de te horen, verhoren of te ondervragen persoon vast te stellen. De identificatie wordt vastgesteld volgens de daarvoor in de wet gegeven voorschriften (zie de artikelen 1.4.8, 1.6.1 en 1.7.6 van de wet). Ter verificatie van de identiteit kan worden gevraagd naar de NAW-gegevens; naam, voornamen, geboorteplaats en geboortedatum, het adres waarop hij in de basisregistratie personen is ingeschreven en het adres van zijn feitelijke verblijfplaats. Zo nodig kan de opsporingsambtenaar of de rechter voor het vaststellen van de identiteit van de te

horen, verhoren of te ondervragen persoon de hulp inroepen van een ander, bijvoorbeeld in het geval van een gedetineerde verdachte met behulp van een medewerker van de penitentiaire inrichting. Daarnaast stelt de opsporingsambtenaar of rechter vast welke eventuele andere personen zich in de ruimte bij die te horen, verhoren of te ondervragen persoon bevinden en in welke hoedanigheid zij aanwezig zijn. Dit is bedoeld ter controle, zodat de te horen, verhoren of te ondervragen persoon zich vrij voelt om te spreken zonder zich daarbij belemmerd te voelen door andere aanwezigen in de ruimte.

Artikel 2.1.3 [vertrouwelijke communicatie tussen verdachte en raadsman]

De eisen die in deze bepaling zijn opgenomen, zijn overgenomen uit artikel 4, eerste lid, onderdeel b en c, van het huidige Besluit videoconferentie. De eisen zijn in een zelfstandig artikel opgenomen omdat ze geen technische eisen stellen aan het systeem van videoconferentie, maar zien op de mogelijkheid van vertrouwelijke communicatie tussen de verdachte en zijn raadsman bij gebruikmaking van videoconferentie. Uit de eerdergenoemde onderzoeksrapporten komt naar voren dat bij de toepassing van videoconferentie met name deze vertrouwelijke communicatie een aandachtspunt is. Dit artikel bewerkstelligt dat de opsporingsambtenaar of rechter zorgdraagt dat zowel vertrouwelijk overleg, als het uitwisselen van stukken tussen de verdachte en zijn raadsman kan plaatsvinden.

Onderdeel a

Het eerste onderdeel ziet op de situatie dat een verdachte met zijn raadsman (of andersom) wenst te overleggen, zonder dat een en ander voor derden te horen is.

Onderdeel b

Het tweede onderdeel ziet erop dat de verdachte en zijn raadsman in staat moeten worden gesteld op een vertrouwelijke manier stukken met elkaar uit te wisselen tijdens een verhoor of zitting waarbij videoconferentie wordt toegepast.

HOOFDSTUK 3

Inwerkingtreding en citeertitel

Artikel 3.1.1 [inwerkingtreding]

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van het voorliggende besluit.

Artikel 3.1.2 [citeertitel]

Dit artikel bevat de citeertitel.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,